

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԵՂԱՔԵԿԵՆ ԵՊԻՍԿՈՒՆ ԵՒ ԲԵՆԵՍԻՐԵԿԵՆ

1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1852

ԵՐԵՎԱՆ

ԹԻԻ 62

ՔԵՂԱՔԵԿԵՆ

ՆԻԿՈՒՐԻՍ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Եյս շաբաթու քաղաքական ուրիշ նշանաւոր դէպքեր չ'ունիմք ծանուցանելու, միայն Կառավարութիւնը միշտ նախանգին բարեկարգութեանը ու հանգրստութեանը վրայ կը հսկէ:

— Բարձրապատիւ Իսմէթ փաշայն՝ որուն նախանգին բնդհանուր այցելութիւն մը ընելու համար քաղաքըս գալը նախնիաց թուովնիս ծանուցած եմք, դեռ հոս դանուկով՝ իրեն այս պաշտօնին վերաբերեալ գործերու զբաղեալ է:

— Քաղաքիս տեղակալ Մ. Եհմէտ փաշայն դրան գործակալութիւնը Լըրէֆ պէյին յանձնուել է:

— Ընցեալ կիւրակէի օրը մոռնալով (թէլալ) Մահմէտական հասարակութեանը համար, տեղւոյս դատարանը և կառավարչին հրամանաւը շուկային մէջ կարգաց, որ Մահմէտական կողմը՝ ամեն օր սահմանաւ ժամբուն մեկիթ երթայ աղօթէ. թէոր աղօթքիս առին իմա՛ր մեկիթ երթայ՝ ու ժողովուրդը չ'երթայ, իմա՛ր ժողովուրդեան համար, և թէոր ժողովուրդը երթայ՝ ու իմա՛ր չ'երթայ, ժողովուրդը իմա՛ր համար դատախազ պիտի ըլլայ:

Նոյեմբեր 15 ին շաբաթ օրը Եւրօլայի Եպիսկոպոսը ըստած գիւղին մէջ, մէկ տուն մը հարսանիք ըլլալով՝ այն օրը այն տանը մէջ տապկած ձուկ կ'ուտէն, քանի մը վայրկեան անցնելէն ետքը՝ այն ձուկէն ամեն ուտողները սաստիկ հիւանդնալով կը պառկին, ասոր պատճառը մէկը չը դիտաւորով՝ ամեն տեսողները տարակուսութեան մէջ կը տապին, հոռակ անգ դրացիի փոքրիկ տղայն միտք ընելով՝ « գուցէ թունաւորուած ըլլան », կ'ըսէ, և ստուգիւ ալ այնպէս ըլլալով՝ շուտ մը գեղ կ'ընեն և առողջութեան կողմը կը դառնան թունաւոր:

րուածները: Բայց թէ ի՞նչպէս կ'ըլլայ ասոնց թունաւորուիլը: Հանտէրը շերամի ատեն մուկերը ջարդելու համար մինգեղ շինքը և շատկէկ ալիւրի մէջ խառնել է մուկերուն կերցունելու համար, այս թունաւոր ալիւրը ժամանակին աւելցած ըլլալով՝ տան մէկ անկիւնը պահուել է եղեր, և հարկիքի մէջ ալ օտարական ըստաւորները ձուկ տապակելու համար իբր հասարակ ալիւր վանիկայ չգիտութեամբ գործածելովնին՝ այս վնասնալ կը պատահէ:

— Ընցալն օրը թաճլըյի երիտասարդ մը Պարտիզակ (Պաղչէճիկ) երթալով՝ հոն օրինաւոր ամուսնութեամբ իրեն կին կ'ստանայ մէկ աղջիկ մը. և անկէ կնոջը հետ իրեն գիւղը դարձած՝ այս օրերս մայր որդի և հարս հարսնեորութեան պատճառաւ Եպիսկոպոս երթալու ատեն առջի երկուքը ետքինին վրայ իյալով՝ կ'սպաննեն ու կը թաղեն հոն ճամբուն տակը, ասոր հանգրծները առած կ'երթան Եպիսկոպոսի մէջ կը համբաւեն թէ « մեր հարսը գողըրը ձեռու ընուս յափըտակեցին և ահա հանգրծները մեզի թողուցին որ ուրիշներէն չի ճանչցուի », սակայն այս շինծու ստուտեմբը չի կրնալով իրենց գործած չարութիւնը բողբ տակ ձգել, բանը կ'իմացուի, և մեռնողուն երկիր հիմայ տեսչութեան բանար շղթայակալ կեցած է:

ԵՊԻՍԿՈՒՆ

Նոյեմբեր 16 ին Դարբէլ Եպիսկոպոսը Սրբազան Պատրիարքին հրամանաւը առից Երմաշու Ս. Եստուածածնայ վանքը մեկնեցաւ, որ առ այժմ հոն պիտի մնայ:

— Թիւրքի զիւղի Եռաջնորդ Ընդհափայլ Երաթտեանց Սերովուէ Վարդապետը նոյեմբեր 27 ին իւր պաշտօնառեղէն Նիկիովդա գալով՝ Երեկուան շոգեւաւով Կոստանդնուպօլիս մեկնեցաւ:

— Նոյեմբեր 28 ին Երմաշու Սուրբ Եստուածածնայ վանուց Միաբանութենէն Ընդհափայլ Սարովալ վար:

դասերը քաղաքս եկաւ, և նոյնպէս երեկուան շողի նաւով Կոստանդնուպօլիս մեկնեցաւ :

— Տեղւոյս Առաջնորդական Փոխանորդ Արժանապատիւ Կարապետ վարդապետը, որ քանի մը ժամանակէ հետէ յԱրմաշ վերոյիշեալ վանքը կը գտնուէր, նոյեմբեր 29 ին շաբաթ օրը երեկոյին՝ իւր պաշտօնատեղին՝ Աթիւրմիդա եկաւ :

— Կեղուայ վիճակին նախկին առաջնորդ արժանապատիւ Թադևադեանց Խորայէլ գիտնական վարդապետը հետեւեալ ուրախառիթ նամակը Մաթիս պատուական լրագրին յուղարկած է :

« Երգոյ Հրատարակիչ »

« Ըստուածահաճոյ երեւելի բարեգործութիւնները գոփօթեամբ հռչակելը ազգասիրական պարտաւորութիւն մը կատարել համարելով, հետեւեալ ազգօգուտ լուրը կը փութամ ձեզի ծանուցանելու :

« Երբոր Աշոյ Սուրբ Կարապետի հոգեւոր կառաւարդութեան հրամանաւ փոխանորդական այցելութիւն մը ընելու պաշտօնն առած էի, Տէր Յովսէփեան յարգի Ահրարիչ աղայն մէջի, որ բարեբարոյ և աստուածասէր անձ մըն է, մեր յորդորմամբ իւր արդար վաստակէն մեծ գումար դրամոց ծախք ընելով հոյակապ գլորոց մը շինեց Աշոյ մէջ յանուն Սրբոց Թարգմանչացն մերոց, և երեք տարի է, որ իւր քսակէն դպրոցին բոլոր պիտոյքը կը հոգայ, որով օր ըստ օրէ կանոնաւոր կերպով կը յառաջանայ և յիշեալ երկրին լուսաւորութեան և կրթութեան աղբիւր մը ըլլալու հիմակունքէ քաղցր յոյսեր կ'ուտայ : Եյսպիսի նշանաւոր ազգասիրութեան գործ մը, Երգոյ Հրատարակիչ, ձեր պատուական լրագրին մէջ յիշատակելով, կը կարծեմ, որ երախտագիտութեան նուէր մը ընծայած կ'ըլլանք յիշեալ ազնուախոհ բարերարին, և միանգամայն մեր ազգասէր համագրիները ասանկ առաքինական ազնիւ օրինակ մըն ալ կ'ունենան առջեւին հետեւելու և նմանող ըլլալու 'ի միթարութիւն մեր սիրելի ազգին : »

Խորայէլ վարդապետ

Վանքի Թադևադեանց :

— Ընցճայները Տրքուր անուն Դադղիացի վարժապետի մը Օմիւռնիոյ Պոլսոյ գիւղի ծովկորը իրեն աշակերտներովը ջուրը մտած առնել խեղճուելը ազգային լրագրոց մէջ կարդացնիք : Եսոր մահուանը վրայ Բ. Օմիւռնացի ուսումնական Պարոն Սարգիս Երմենակ Յ. Պալապանեան 58 երեսէ քաղկացած տաղաչափեալ գեղեցիկ ողբերգութիւն մը յօրինեց է Յ. Տրքուր ծովայն վերնագրով : Եսիկայ մօտերս Օմիւռնիա Երարապետն Արշալուսոյ տպարանը տպուած ըլլալով մէկ օրի

նակը ձեռնընկիս հասաւ : որուն մէջ յայտնի կ'երեւի յարգոյ հեղինակին մտաւորական հոնճարը :

ԲԵՆԵՍԻՐԵԿԵՆ

Յիշատարանայ օգոստոս :

Հարունակութիւն և վերջ :

Երգ առճառ բառը 1502 թիւ կը պարունակէ, որմէն ըստ պահանջման հեղինակին 312 թիւ բարձունք ընելով կը մնայ 1190 թիւ, որ է 'Երեսի վախճանած տարին, իբրդի հանգուցեալ՝ որ Հայոց ՌՆԾԻԹութիւն և Կիճիկի 1115 ին չորս ամսոյ չափ պատրիարքութիւն ըրաւ, ելեքէն ետեւ երկար առնել իբր 37 տարի ալ ապրելով, իւր կենաց վերջին տարիները Պրուսայոյ առաջնորդ եղաւ, և նոյն պաշտօնին մէջ վախճանեցաւ : Եյս հաշիւը սոնոյգ սեպտեմբր 18 թէ որ անմիջապէս Ընտնելիսկոպոսին յաջորդած ըլլայ, անտարակոյս 14 տարի առաջնորդութիւն ըրած կ'ըլլայ : Վասն զի ՌՆԾԻԹութիւն ՌՆԾԻԹութեանը՝ ոչ ուրիշ առաջնորդի գերեզման կայ՝ և ոչ յիշատակութիւն, թէպէտ կրնայ ըլլալ որ նոյն միջոցներուն ուրիշ մէկը քիչ ժամանակ նոյն պաշտօնը վարած ըլլայ : Յայտնի է՝ որ երկբայական զրուցուածքիս պատճառը շարադրութեան անարուեստ, տարտամ, և անժուր խրթնութիւնն է, որ ան առնելով մեծ իմաստութիւն և ճարտարութիւն համարուած կ'երեւի, և իցէ թէ հիմայ ալ ոմանց առջին յարգ մը կ'ունենայ : Բայց քանի որ յօրինողը արուեստին անհմուտ ըլլալով՝ գրուածքէն յստակ և որոշ իմաստ մը չը կրնար ցոլացնել, երբ ալ որ ըլլայ՝ գովելի բան է չ'ենք կրնար ըսիլ : Թող որ այսպիսի գրուածոց մէջ խրթնութիւն բանցընելը քերթողք և իմաստունք մերժած են, վասն զի տապանադիրք և ասոնց նման գրուածքներ պատմութեանց էական աղբիւրներէն սեպուելով՝ պէտք է որ անոնց մէջ փնտռուած բացայայտութեան, հաւանականութեան, համաուստութեան, և քաղցրութեան յատկութիւններն ալ ունենան :

Չորրորդն է Գարբիէլ Վարդապետին գերեզմանը, որուն տապանագիրն ալ սա հետեւեալն է :

Եյս է տապան հանգիստ մարմնոյն,

Տեառն մեծի խորիմաստնոյն :

Գարբիէլի ըրաքունւոյն :

... Գեորգ վարդապետ պօլսեցի , , , ,
Յ. Վ.

ԲԵՐՈՅԵԿԵՆ ՎԵՊ

Իկու Մատանոյ :

ՆԱՄԱԿ. Ը. 4

Յովաննէս իր քրոջը կը գրէ :

Սիրելի Քոյրս

Ուրախացիր , ինչու որ երջանիկ դէպք մ'ալ պա-
տահեցաւ ինձի . անցած շաբթու քանի որ ոչխարներս
ուռուակին եղերքը կ'արածէին , ես ալ , որովհետեւ կը
սիրեմ Արարչին բարութիւնը և իմաստութիւնը մինչև
ստորագրութեան ամենաշնչին բերքին վրայ տեսնելով
դմայիլը դեղձիկ թիթեռներին և ազնիւ կողովներ
բնութեամբ ինքզինքս կ'զօսեցունէի , բայց մէկէն փուռ
մի խոտի մէջ աչքիս փայլուն բան մը հանդիպելով՝ ծռե-
ցայ տուի որ պոյճաւ քարերով զարդարուած ոսկի մա-
տանի մը է . ուրախութենէս կապուեցայ և կը մտածէի
թէ աստիկ պատուական բանը ինչ պիտի ընէմ ես հիմայ :
Այն միջոցին տեսայ որ երկու Հրէայ կ'անցնէին մօտէս
ուստի ջուրըցի մօտին անոնց « Ո՛հ , ինչ աղուոր մա-
տանի է » , պօռայ մէկը « բայց քեզի պիտանի բան մը
չէ , քան սենթ տամ ինձի տուր » : Ո՛հ չէ չէ , չեմ
կրնար ծախել , պատասխանեցի . Ի հարկէ մէկը կորսնցու-
ցած է տակից , ուստի իրեն տալ կը վայել ինձի , ինչու
որ իրեն է իմ չէ , և թէ որ հիմայ քեզի վաճառելու ը-
լում մեծ մեղքի մը մէջ պիտի խնամ գիտեմ : Պարզա-
միտ գեղացի . ինչ պիտի ընես , ինչ դիտես որունն ը-
լալ . եկն հարիւր սենթ տամ տուր , տես ա՛հ » բռն-
ելի Հրէան հանց գեղեցիկ գալէն մը ցուցուց ինձի ,
բռնելով նաեւ թէ « եկն խօսքս մտիկ բռն » , առաւ »
... : Ո՛հ , չէ չէ , պատասխանեցի , հազար կտոր արծա-
թի համար բնաւ չեմ ընդունիր ասանկ մէկ մեծ մեղք մը :
Ես ասուն միւս ալեւոր ծերուկ Հրէան վրայ բիրաւ թէ
« դուք պարկեշտ տղայ մը կը նմանիս և ես ալ պարկեշտ
Հրէայ մը եմ . ուստի կ'ըսեմ , պահէ աս մատանին ըզ-
գուշութեամբ , և նայէ որ տէրը գտնաս . բայց թէ որ չը
գտնաս՝ ամ ասուն ասիկ վեց մըն հետեւ Պօղոսիկի գե-
ղը բեր և հոն ծերունի Սամուէլ հարցնէր . թէ որ բերնս՝

հարիւր գալէն կ'ուտամ . քեզի ասոր համար , փան գի-
կ'արժէ » : Ետով կը տեսնուէ՝ թէ ինչպէս որ քրիստոս
նէից մէջ՝ անանկ ալ Հրէից մէջ երկու տեսակ մարդ կայ :
Այն իրիկունը ոչխարներս փարախը տանելէս հորը
աւագերեցին դացի և աս բոլոր բաները պատմեցի անոր :
« Ես մատնին գնդապետի մը է , ըսաւ , որ շատ չ'ընէր
հոս աղուէսի որսորդութեամբ զուարճանալու եկած ա-
տենը կորսնցուց . ուստի աս կորուստը գտնողին յիսուն
գալէն խոստացած է . ձգէ իմ ըսով , ես ան ազնուակա-
նին նամակ մը կը գրեմ , որն որ առատաձեռն և ազնիւ
ընաւորութեան տէր մարդ մը է , և կը յուսամ որ աս
մատնին մեծ բարեբաղդութեան մը պատճառ պիտի ըլլայ
քեզի » :

Ե՛ր , սիրելի քոյրս , ես ալ անանկ կը կարծեմ որ Ես-
տուծոյ աս մատանին ինձի դանկ տալը միայն ոչինչ տե-
ղը չէր :

Ո՞ղջ եղեր , սիրելի Մարիամ , Ի սէր խանդակաթ
քեզի գրիախառնելով մնամ հարազատ եղբայրդ
Յովաննէս

Ուխտեմալ . 20 Օգոստոս . 1806

Պիտի Հարունակուի

Երախագիրութիւն :

Փոնտիշերի մէջ (այս քաղաքը Հեղիաստանի արեւ-
ելեան կողմն է , ու Գաղղիացուոյ ձեռքն է ,) զինուոր
մը սովորութիւն ըրած էր , երբոր իր թշուկը կ'ըն-
դունէր՝ կերակուր տանելու փոխ մը : Եսիկայ օր մը
չափազանց դինի խմելով՝ գինովցաւ , ու տեսնելով որ
խուլ մը զօրք զինքը ձեռք ձգելու կ'աշխատին , որ-
պէս զի բանտ տանին , իսկոյն վազեց նոյն փղին տա-
կովը ապաստանեցաւ , և հոն քնացաւ : Չինուորները
շատ ուղեցին որ զինքը բռնեն բայց ճար չ'եղաւ , ու
բովհետեւ փողը իր գունդովը կը պահպանէր զանի : Երկ-
րորդ օրը զինուորը արթննալով՝ երբոր խնկը գլու-
խը եկաւ , շատ զարմացաւ զինքը փղի մը տակ գլու-
նելով , ու սկսաւ զողայ : Իսկ փողը որ անշուշտ ի-
մացաւ անոր զարհուրելը , քաղցրութեամբ շոյեց զանի
կայ : Եսանկով զինուորը ողջ առողջ ազատեցաւ :

Թարգ" Ի Գաղղ" Հ , Յ , Տ ,

ՀԱՐԱՏԱՐԱԿԻ 2 ԼԵՍԳՐԻՍ

Եբրահիմ Մարտիան

ՆԵՒԿՈՄԻԳԵ

Ի ՏԳԱՐԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԵՍԷՐԻ

1 Եսայի մարգարէի միայն վարդապետ պատուանունը ըստ
հին աւագութեան Եսայիսկայոս ալ իմանալու է :